

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, szeptember 16.

Nincsenek szerb katonák magyar földön. Egymást vádolják a megvert szövetségesek. Párist forradalom fenyegeti.

Mai számunk főbb közleményei:
**Néger katonák a németek
ellen.**

**Joffre főhadvezér életve-
szélyben.**

**Két orosz nagyherceg el-
esett Keletporoszország-
ban.**

**Statáriummal kivégzett ma-
lomtulajdonos.**

**Bombák hullanak Párisba,
Antwerpenbe.**

Hadseregünk veszteségei.

**Egy hős tartalékos tiszt
halála.**

**Amerikai hazugságok a vi-
lágháborúról.**

**Aradiak levelei a harcte-
rekről.**

**Az északi harctér sebesült-
jei Aradon.**

A megcsalt franciák.

Arad, szeptember 15.

A szorongatott Páris utcáin, terein végig süvit egy röpirat hangja: *Be vagyunk csapva!* A mióta államok egymással szövetségeket kötnek, kétoldalu kötelezettséget vállalnak egymással szemben, ünnepies, ígéreteket foglalnak írásba, — így még nem ültettek föl, ennyire még nem hagytak pácban egy országot, mint a hogy ez Franciaországgal megesett. A latin nyelv időiben a görög hűséget tették közmondásba, mint a megőrizhatatlanság fogalom-jelzőjét: ezután az orosz szövetezésről, Anglia barátságáról kell beszélni, ha cinikus megtévesztésről, szó- és szerződés-szegésről ejt szót a történelem.

Mennyi sok becses milliárdot tömött az oroszba Franciaország! Az volt az ára, az lett volna az ára: hogy a nagy orosz birodalom szerezzé meg a revanche-ot Németországon. Hogy a mikor eljut az összecsapás ideje, a melyre az *entente* erősen készülődött: az orosz seregek nyissák meg az utat a köztársaság csapatainak Berlinbe, visszaadandó a németeknek a negyvenhárom év előtti kapott megaláztatást. Ez a vágy, ez a szándék a franciáknak minden pénzt megért: nem is fukarkodtak, amikor az orosz újra, meg újra elébük tartotta az öblös markát.

És a mióta a háboru kitört, a franciák hiába várják, hogy Oroszország a szavát, a szerződését állja. Oroszországnak nem Berlin és Németország a fő-gondja, hanem Ausztria-Magyarország. Nem Franciaország jár a fejében, hanem Szerbia. Nem törődik azzal, ha Joffre generális katonáit megvédhetetlen gyűrűben szoritja össze a német haderő; nem siet segítségére az ostromlott váróvnek, a melynek alig áll ellent egy-két darabja; az oroszoknak első dolga, hogy

a protektorátusa alatt álló kis szláv országban álljon bosszút, azt szabadítsa meg a guzsból. Ezért küldte fő-erejét Kelet-Galiciába, — és Párist azzal hittegeti: „mindjárt jövök, csak előbb az osztrák-magyarokkal végzek.” Ha komolyan is venné ezt az ígéretet; a mi katonáink gondoskodnak arról, hogy ez a mindjárt soha ne következék be. Az osztrák és a magyar hadtestek az ellentállásnak olyan erejét szegeznek a minden súlyával ellenük: törő oroszok ellen, hogy azon keresztül nem juthatnak se a franciákhoz, se a németekhez. Ha vissza nem fordul, hogy más uton segítsen Poincaré népén: a franciák joggal állapíthatják meg a világhistóriai, szörnyű becsapást. És Anglia? A háboruba uszítja Franciaországot Németország ellen, miután neki ebből a háborúból csak haszna lehet. Akár az egyik győz, akár a másik: egy konkurrenssal kevesebb a világpiacra. Sőt miután mindkettő leggyöngül a háboruban: Nagybritanniának és Irhonnak dupla haszna. A szövetségesek látszat kedvéért küldött ugyan a franciákhoz egy kis sereget, — épen csak annyit, hogy a hatalmas német csapatok az első intéssel szét tudják verni. És ezzel az angol gentleman megtette kötelességét.

Ha a háborunak vége lesz és új alakulások, új barátkozások keletkeznek Európában, Franciaország kétségtelenül óvatosabb lesz társaságának megválogatásában. Most pedig, amikor első napjait éli a kiábrándulásnak, az oroszokat fölismerő tapasztalatnak, azt lehetne felelni a fölajdulására: miért épen titeket nem csalt volna meg az orosz? Becsapta már Romániát, Bulgáriát, becsapta Németországot is, amelynek uralkodója előtt becsületszóval állította, hogy

Néger katonák a németek ellen.

(Franciaország fekete hadserege. — A zuávok és turkok.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 16.

A most dúló világháború sok fantáziát, utópisztikus könyvekben leírt vad álmot keltett valóságba. A jövőbe néző és jövőt jósló angol regényíró H. G. Wells egyik fantasztikus regényében megrázóan és eleven színekkel fest egy forradalmi harcot, amelybe a vesztét érző hatalmi párt néger csapatokkal avatkozik bele.

— Jönnek a négerek! Fekete csapatok! Feketék! — fut végig a rémület a forradalomban álló sok milliós Londonon, amikor az afrikai harcosokkal megrakott óriási repülőgépek közelednek.

A világháborúba, amelynek véres csatamezői végigszántanak Európa legszebb vidékein: csakugyan beleszóltak a fekete harcosok is; Franciaország néger katonái, akik kényszerűt vadsággal rohantak az ütközetbe. Természetesen nem gigászi repülőgépeken szállították őket, mint Wells fantáziája képzelte. Hajón jöttek és vasuton, de nem kevesebb vadsággal és forró vérük minden tombolásával rohantak bele az ellenségbe.

A háború kitörésének ugyyszólván legelső napjától kezdve vereség-vereség után érte a franciákat, akik nemcsak a belga és angol segítségre szorultak rá, hanem arra is, hogy a németek ellen vonulassák gyarmati seregeiket is, a rettenetes feketéket. Franciaország gyarmati hadserege sok európai katonai szakértő szemében valami veszedelmes, nagy és riadalmos erőnek tetszett. Ismeretes, hogy Messimy volt hadügyminiszter és Picquart tábornok az az a tervvel foglalkoztak, hogy általános hadkötelezettséget hoznak be a gyarmatokon és az így rekrutált hadseregéből évente százezer újjoncot hoznak át Franciaországba, hogy a francia hadsereg hiányait kitoldják-foldják. A néger katonák kérdése kellemtelen hangulatot keltett az európai hatalmaknál, de azután Messimy és Picquart terveiből nem lett semmi.

Ami azonban nem történt meg békében, a háborúban bekövetkezett: fekete arcú ezredek árasztották el Franciaországot és a német ezredek nemcsak francia katonákon, hanem négeren is keresztülgázoltak. Az európai Franciaországba szállított néger haderő erejét és nagyságát nem lehet pontosan kiszámítani, mert hiszen a francia hadvezetőség természetesen titokban tartja, hogy mennyi erőt vont el a gyarmatokból. Az a legutóbbi jelentés, hogy több gyarmati sereget nem hoznak Franciaországba, arra vall, hogy a francia kolóniákból már minden nélkülözhető sereget a németek ellen vezényelt a francia vezérkar.

Franciaországnak ez a szó szoros értelmében volt fekete-serege zuávokból, turkokból, négerből áll. Algériában tartotta idáig a francia hadvezetőség fekete harcosainak a zömét, akik az algériai 19. hadtesthez tartoztak. Ez a hadtest az algéri, oráni és konstantinei hadosztályokból áll és hozzátartozik a tuniszi megszálló hadosztály, valamint a tунiszi lovassági hadtest. A hadtest csapatai algériai tirailleurokból, chasseurs d'Afrique ezredekéből, spahikból, zuávokból, könnyű afrikai gyalogságból és az idegen légióból állanak.

A zuávok, akik nevüket egy Konstantinopolisban tartománybeli kabil népfajtól vették, Algériának 1830-ban történt francia okkupációja után kizárólag arab származású katonák voltak. Jelenleg összesen négy ezred zuáv van, minden

ezredben négy zászlóalj és zászlóaljanként négy század, de ezeket a zuávokat kizárólag Franciaországból rekrutálják. Az arab katonákat a turko-ezredekbe sorozzák már évtizedek óta. Az algériai gyarmati-hadsereget tehát három kategóriába lehet osztani: az anyaországból odaküldött megszálló katonákra, akik összesen 26.000 főnyi sereget alkotnak, az idegen légióra, amelynek vannak bennszülött és európai (de nem francia) katonái is, végül a turkokra, a katonai szolgálatra önként jelentkezett bennszülöttekre, akiknek száma összesen 19.000. — Tuniszban 12.000 francia katona mellett béke idején 7000 bennszülött áll fegyverben, de azonkívül van tízezer embert számláló bennszülött tartalékserege is a franciáknak Tuniszban. A tuniszi csapatok közt tulnyomók az ugynevezett könnyű afrikai gyalogság, amely már nem arabokból, hanem tuniszi négerből áll.

Mindent összeszámítva tehát össze-vissza 40.000 emberre becsülhető a „félelmes” fekete sereg és ha ezeket a feketéket mind elhozta is a st. quentini, montmédyi és nancy-verduni haremzőkre Franciaország: ezeket csak úgy elsöpörte a német haderő, mint minden egyéb ellenséget.

Statáriummal kivégzett malomtulajdonos.

(Halálbüntetés a fényjeleket adó kémnek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Temesvár, szeptember 15.

Az első statáriális kivégzést — mint ezt a fehértemplomi „Nera” című újság jelenti — az elmúlt hét egyik napján hajtották végre Fehértemplomban. Egy jómodu zalatnai malomtulajdonos Adám Rada volt az első, akit statáriális uton végeztek ki. A malomtulajdonosnak az volt a bűne, hogy inasát, Kocsias Mirkót kitanította, hogy éjszaka fényjelekkel titkos tudósításokat adjon a szerbeknek. A fiatal koru inas — saját valómása szerint — augusztus hónap egyik éjszakáján gazdája utasításait követve, tényleg fényjeleket adott a szerbeknek.

A haditörvényszék mindkét vádlottat kémkedés büntetése miatt kötélt általi halálra ítélte. Minthogy azonban nem találtak alkalmas hóhért, aki az ítéletet végrehajtotta volna, a malomtulajdonosra nézve átváltották golyó általi halálra, az inast pedig, aki még huszadik életévét sem töltötte be, tíz évi várfogságra ítélték.

Szeptember nyolcadikán, délelőtt fél tizenkét órakor a fehértemplomi katonai lövőtérre hajtották végre Adámon a halálos ítéletet, nyilvánosan, nagy közönség jelenlétében. Az ítéletet a gyalogsági kaszárnyában lévő börtönből nagy katonai kísérettel a kivégzési helyre vezették. A malomtulajdonos utközben mély megbánást mutatott, sirva fakadt és könyeit törölgötte. A kivégzés helyére érve, még egyszer felolvasták a halálos ítélet szövegét. Adám azt kérte, tolmácsolják előtte német nyelven is. Mikor ez megtörtént, letérdeltettek és bekötötték a szemét. A következő pillanatban eldördültek a lövések, amelyek azonnal megölték a hazaárulót.

Csendes ima után, amelyet a katonai lelkes mondott el, még rövid beszédet is tartott az egybegyűlteknél és hangsúlyozta ebben, hogy az imént kivégzett hazája és királya ellen vétkezett, amiért utolérte méltó büntetése. Végül királyhűségre és hazaszeretetre buzdította a közönséget, a mely szavai végeztével lelkes éljenzésbe tört ki.

Az északi harctér hősei Aradon.

(Sebesültszállítás reggeltől-estig. — Arad orvosi kara és a Vörös Kereszt munkája.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 15.

Az aradi vasúti állomás ma egész nap a humanizmus munkájának volt a színhelye. Ma érte el kulminációját a sebesült szállítás az állomás területén, mert délelőtt tíz órától délután három óráig igen sok sebesült vonult át, akik közül a legnagyobb részt tovább szállították, míg Aradra csak a súlyosan sérülteket hozták be. Örömmel és hálás szívvel a gondviselés iránt kell megállapítanunk, hogy emberfeletti küzdelmet kifejtett hő katonáink soraiban a súlyos sebesült igen ritka.

Délelőtt tíz órakor érkezett be az első sebesülthozó vonat végtelen kocsis sora. Az északi harctérről érkezett vitézeket a pályaudvaron megjelent aradi orvosi karnak igen sok tegja azonnal megvizsgálta és ahol szükség volt, friss kötést alkalmaztak. A nehéz sebesülteket az aradi kórházba szállították be. A Vörös-Kereszt hölgyei a legnagyobb odaadással és körültekintéssel, előzékenységgel siettek a betegek felállítására, míg déli harangszóra a fedett raktárban berendezett ebédlőben, sok száz ember kapott jó tápláló és bőséges meleg ebédet.

A ma érkezett sebesültek között sűrűn tűnt fel a hosszú vonat kocsijában orosz katona is. Ismeretes, hogy a mi hadvezetőségünk rendelkezései szerint a harctéren az ellenség megsebesült katonáit épen olyan bánásmódban részesítik ápolóink, mint a mi embereinket. A megremült oroszok alig győzték a halálkódást és a hosszú uton igen jó barátságba is kerültek osztrák-magyar bajtársaikkal. Az aradi állomáson ugyanolyan ellátásban részesültek, mint a mieink.

Az egyik waggonba csehországi katonák között feküdt néhány orosz. Nyugodtan cigarettázva bámult a levegőbe a szőke szakállas tagja szakadt muszka gyalogos és talán otthon lévő családján jártatta az esztét, amikor a kocsit elött megjelent egy Vörös Kereszt hölgy és enni-valót kínált a katonáknak. Az orosz látta az inyét csiklandozó falatokat, de nem mert utána nyulni, mikor az urinó felnyujtotta neki, azt hitte, hogy őt nem illeti talán a magyar kenyér és jófajta szalonna. Pedig látszott rajta, hogy a szemével nyeli az ételt.

A mellette álló cseh katona biztatta, hogy csak nyuljon bátran érte, nem éri baj. Az orosz félénken, úgy félig kinyujtotta a kezét, de hirtelen visszakapta.

A cseh megnyugtatta a félénk bajtársat és oda adta a maga porcióját, amelyet most már mohón kezdett falatozni amaz.

— Igazán szép magától vitéz ur, — mondotta a jelenet egy szemtanúja — hogy így segíti azt a gyámoltalant.

— Ja — felelte a mi bakánk — er war Feind, jetzt ist er Freund. (Ellenség volt, most barát.)

Délután három óráig vesztegelt az állomás a sebesülteket vivő vonat és ekkor Temesvár felé robbogott el.

Fél négy órakor beérkezett személyvonat ismét szerb sebesült hadifoglyokat hozott. Rendkívül sok volt a súlyos sebesült a 37 szerb között, akiket hordágyakon és teherszekereken szállítottak a kórházakba. A szerb hadsereg dicsőségére megírjuk, hogy legnagyobb részüknek hátsebbe van. Futás közben kapja a kemény magyar golyót a szerb. Azonban meg kell adni, van közöttük igen kemény legény is. Fekszik olyan szerb katona a kórházban, aki-ben nyolc golyó van.

Bombák hullanak Párisba, Antwerpenbe.

— A német légi flotta főlénye. — Megriadt városok. — Aki elsőnek vetett bombát Párisba. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 15.

Páris fölött, Antwerpen fölött, Troyes fölött német repülőgépek szántják időről-időre a levegőt és a magasból alázuhanó bombák — bár sokszor célt tévesztenek — sok kárt és még több rémületet okoznak. A Daily Chronicle antwerpeni levelezője legutóbbi híradásában épen arról számol be, hogy a belga kormány utolsó mentsvárásában mekkora riadalmat okoztak a bombák, amelyeknek a levegőből aláhullását maga az angol laptudósító tapasztalta.

— Az orosz követ, a pápai nunciusz, a belga miniszterek és a király magántitkára — írja az angol hírlapíró — valamennyien a legnagyobb borzalommal beszélnek a levegőbeli bombák hatásáról. Egy-egy ilyen váratlan lezuhanó bomba szétrobbanása egyenesen irtózatos. Az orosz követ kijelentette, hogy ki sem teszi többé a lábát az utcára, mert megölné a borzalom és irtózat, ha még egy ilyen bomba pusztítását látná. Antwerpen lakossága is magánkívül volt a borzalomtól.

Repülőgépek harca.

Arról, hogy a levegőben folytatott harc milyen izgalmakkal és nehézségekkel jár, bámulatos részleteket mondott el Wernder egy altiszt, aki a német hadipilóták közül elsőnek jelent meg Páris fölött és az első bombát vetette a francia fővárosra. Az „United Press“ levelezője előtt repülő utjáról a következő érdekes részleteket mondotta el:

— Teljesítrén megbízatásomat az angol-francia csapatok hadállásának kikémlelését, Páris felett repülve igyekeztem vissza. Alig hogy visszafordítottam gépemet, mintegy 300 méter magasságban egy „Bristol“-rendszerű kettősfedelű repülőgépet pillantottam meg, amely üldözésünkre indult.

Mivel az én monoplánom nem volt olyan gyors, mint a Bristol-biplán, az ellenséges repülőgép csakhamar a nyomunkban volt. Megkíséréltem mindent, hogy elmenekülhessünk, de nem sikerült. A Bristol-biplán állandóan pont felettünk röpült. No, gondoltam, minden pillanatban lecsaphat ránk egy bomba. A biplán közben mind lejjebb és lejjebb ereszkedett és már alig 150 méter magasan volt felettünk. E percekben úgy éreztük magunkat, mint a madár, amelyre egy vércse lecsapni készül és azt hittük, az ellenség azért szállt alább, hogy a bombának biztosabb célpontul szolgáljunk. Elővettük az ismétlő pisztolyainkat és több lövést tettünk az ellenséges aeroplánra.

Időközben szerencsére tudatára jöttünk annak, hogy az angol pilótának vagy nincs bombája, vagy nem tud bombát vetni, mert a motor és a propeller a gép elejére van erősítve.

Rettenetes, idegfeszítő pillanatokot éltünk át, az ellenséges repülőgép még alább szállott és most megkezdődött köztünk közt a csata. A biplán kormányosa és felderítő szolgálatot végző pilótája kezdtek a tüzelést, amikor egymástól mintegy 150 méternyire repültünk. Nyilvánvalóan nem volt csak pisztolyuk, hogy közelebb nem merészkedtek, mert tartihattak attól, hogy mi bombát is vethetünk. Idegtépő lassúsággal teltek a percek, amelyek óráknak tündek fel előttünk.

Az az érzésem támadt, hogy a gépem elbágyadt és minden percben katasztrófa fenye-

get. Ez a helyzet félóráig tartott. Ekkor figyeltársam megérintette a vállamat és 300 méternyire tőlünk egy kis francia Bleriot-gépre mutatott, amely örületes sebességgel repült előre a Bristol biplán segítségére. A kis aeroplán utolért bennünket és fölöttünk keringett. Golyók repültek fejfünk felett, de egyszerre csak ágyudörgés ütötte meg a fülünket. A német csapatok fölé értünk, amelyek ágyutüzzel fogadták a két ellenséges repülőgépet.

Mindennaposak Páris fölött a német pilóták.

Kopenhágából jelentik: A Berlingske Tidende haditudósítója leírja, hogy a német repülőgépek mindennaposak Páris fölött. Az elmúlt vasárnap délután egyszerre három is megjelent a francia főváros fölött és hiába lövöldözték őket ágyukkal és gépfegyverekkel. A repülőgépek több tucat bombát dobtak le, amelyek egy kaszárnyát teljesen szétromboltak. Négy bomba az Eiffel-torony mellett ért földet és hat embert megölt, többeket megsebesített.

A Politiken jelenti Párisból: Maguk a franciák elismerik, hogy a német légi járművek kitünő szolgálatokat tesznek. Mihelyt a francia csapatok felvonultak, pontosan bekövetkezik a német aviatikusok látogatása, akik azután a franciák állásait jól megjegyzik maguknak. Ha azután visszatérnek a német táborba, nyomban megváltozik a német gránátok repülésének iránya, azonnal hibátlanul beletalálnak a franciák soraiba.

Bécs, szeptember 15. A Neues Wiener Journal kopenhágai távirata szerint Párisból jelentik, hogy egy Páris fölött járó francia aviatikust erős forgószél elkapott és a vincenesi erdő felé vitt, ahol lezuhant és halva terült el a földön. A lezuhanó gép számos embert megsebesített.

Majd ha a Zeppelinek akcióba lépnek...

Több mint egy hónapja áll már a háború s vannak, akik fölvetik magukban a kérdést, hogy a mai háboruban, amely már használja a repülőgépet, mért nem hall arról, hogy azok a gépek, vagy a hatalmas léghajók arra használhatnának, hogy az ellenséges sereget elpusztítsák. Tény az, hogy a repülőgép az ellenség feje fölé tud szállni, tény, hogy robbanószereket is el lehet dobni a levegő masináiról: mért nem hallunk még sem arról, hogy ez vagy az a repülőgép ennyi, vagy annyi robbanószert — nagymennyiségűt — vetett le az ellenség közé?

A válasz igen egyszerű: a repülőgépről pontosan célozni nem lehet. A repülőgép vagy a kormányozható léghajó nyolevan kilométernél nagyobb sebességgel halad. A bomba tehát, amit ledobnak róla, nem függőlegesen zuhan alá a földre, a gravitációs erő okozta egyenes vonalat írva le, hanem átvoszi a repülőgép nyolevan vagy kilencven kilométeres sebességét, amely benne abban az arányban csökken, amily arányban a géptől távozik s a

földhöz közeledik: görbét ír le és pedig a gép sebességétől s a bombavetés pontjának a földtől való távolságától függő és azzal változó görbét, melynek utját, ha ki is lehet számítani ott-fent a levegőben ezt a számítást megejtetni abszolút lehetetlen. Ezért hallottunk mindeddig csak arról, hogy légi járművek csak egészen nagy városokra dobtak le bombát. A nagyváros olyan óriási céltárgy a földön, hogy azt elhibáznai alig lehet. De már például egy nagyvárosnak egy bizonyos épületét, puskaportoronyát, kaszárnyáját vagy ilyen egyébét a levegőből eltalálni csak akkor lehetne, ha a repülőgép egészen alacsonyan, néhány száz méterrel a föld felett szállana. Ebben az esetben azonban alulról néhány ágyulövessel a legkönnyebben elpusztítható lenne.

Fontos és értékes szereplése a repülőgépeknek e miatt csak a földérite. Az ellenséges sereget, főként ha nagy, a repülőgép olyan magasságban is meg tudja pontosan figyelni, hogy abba a magasságba már golyók csak nehezen s ha jutnak is, a találás kevés valószínűségével. De még olyan nagy ellenséges seregre sem hajthat a repülőgép bombákat, — ha csak az ijesztés szándékával nem — mert a seregek nem nyüzsögnek egy óriási területen úgy, hogy ember ember mellett foglalna helyet, hanem valamely nagyobb téránumon vannak eloszlva s egymás mellett pár ezer embernél több soha nincsen. Ezeröttszáz méter magasságból azonban akkora hely, amekkorán tízezer ember elfér, nem látszik nagy területnek, nem célpont s még véletlenül is nehezen található el.

A nagy város fölött elszálló repülőgépek, amik bombákat vetnek ki s ezzel néhány embert — sohasem valami sokat — megölnék, inkább morális, illetve demoralizáló hatásukkal, hasznosak. Antwerpen meg volt tébolyodva a félelemtől, mikor a Zeppelinek vizitbe mentek feléje. Bár biztos volt, hogy a Zeppelinek bombái nem fognak emberszázakat elpusztítani. De viszont neki, aki házában tartózkodik, vagy az utóán jár, vagy a sétatérén ül, nem tudhatta, hogy nem ő lesz-e az, akit a Zeppelin bombája eltalál. Innen a vad rémület Antwerpenben és ugyanebből magyarázható meg London páni félelme is a Zeppelinektől. A londoniak tudják, hogy egy Zeppelin akármikor átmehet a tengeren, ha az időt erre alkalmasnak találja. Sem hadihajók, sem helyőrség ezt megakadályozni nem tudja. A Zeppelin jön, bombákat dob és eltűnik. Roppant kevés a valószínűség, hogy alulról ártani lehetne neki. S az a harminc-negyven bomba, amit ledob, elég lehet egy városrész elpusztításához.

Egyelőre, persze a Zeppelinek nem szaladgálnak London felett. A németek, tisztaletreméltó lovagiassággal bánnak ellenfeleikkel: csak ott bántják őket, ahol muszáj. Hisz nyilvánvaló, hogy Páris már most el lehetne árasztani felülről hajigált bombákkal. A németek ezt nem teszik s csak itt-ott küldenek Páris felé egy-egy aviatikust, mintegy figyelmeztetésül, hogy a levegőben is ők az erősebbek.

TANÜGY.

(—) Az Aradvárosi Felső Kereskedelmi Iskolában a tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 19-én, szombaton d. e. 8 órakor lesz. A rendes előadások szeptember 21-én, hétfőn reggel kezdődnek. Az intézettel kapcsolatos internátus teljes egészében fennáll. Somogyi Gyula dr. igazgató.

Aradiak levelei a harcterekről.

(Magyar baka temetése — 36 év után.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 15.

Binder Gyula Arad városi tisztviselő a boszniai határon teljesít szolgálatot és a magas hegyek birodalmából küldte egyik aradi ismerősének a következő levelet:

Hajnali 3 óra. Halotti csend. A telefonnál ülök és lesem a lesendőket 1600 méter magasságban. E pillanában dörent el két éles lövés. Valami mozgott a hegyoldalon. Valamennyien talpon vagyunk. Ujra csend. Az egyik erős fényszóró kilométerekre világítja be a hegyek oldalát. Minden ember csupa szem és csupa fül. Kellő levegő, a gőncöl szekere épen úgy áll felettünk, mintha a Magyar utcáról nézném. Talán azt várja, hogy hírekkel rakjuk meg? De jó is volna, ha felpakkolhatnók már reá a borjut és repülhetnénk haza. Négyen vagyunk együtt Tenner A. Pál és én mint veterán önkéntesek. Palágyi Ferenc a hadnagyunk, valami Jung Péter nevű tüzérkadét szegedi felső ipariskolai tanár, Horovitz Lajos, egy igen kedves bécsi fiú. Én vagyok a szakács. Most hasznát veszi a banda a vadásztudományoknak. Nyúl helyett idén, édes öregem, majd káldók foglyot, valamivel nagyobb, mint a tavalyi, amelyet küldöttem.

Rettenetes nehéz szolgálatunk van. A napokban várjuk a támadást. Három nappal ezelőtt 0 alatt 2 fok hideg volt. Befagyott a mosdóvizünk, amely most drágább, mint a francia pezsgő. Lovakon hordókban hozzák fel. Ki van szabva, hogy ki mennyit ihat. (Othon nem így van.) Körül vagyunk véve a völgyekben szerb tanyákkal, 3—4 ház 2—3 családdal.

Tegnap felszuronyozva lent voltunk járőrben krumplit meg csirkét rekvirálni. Ugy megijedtek, hogy a krumplit ingyen akarta ide adni az öreg Manuilla Trifkories Kikanovic névre hallgató „magyar”. Este nyolc órától kezdve nem szabad világítani. Ha világosságot látunk, szó nélkül oda lépünk. Így volt ma is. Egy kis golyó sivitás és a fény egy pillanat alatt eltűnik.

Van egy kis malacunk is, nehogy baj legyen, ha körülzárnának. A jó finom szegedi rozsapaprikát meg otthonról hoztuk hozzá.

A napokban ahogy láárkot csináltunk a csákány egy osontvázat hozott felszínre. A ruhából csak a sapka rózsája volt meg, benne IFJ. és egy pár bluz gomb. Szegény magyar fiú az okupálás idején kerülhetett a földbe. Kövekből síremléket rögtönzatunk a pap nélkül újra eltemettük. A temetésen ott volt a kis csapatunk, én mondtam el a búcsuztatót, buzdítva a fukat kitartásra és hősiességre.

Egy aradi tartalékos tiszt a következőket írja a déli harcterről:

Most kiint a helyem az ágyuk s katonák között. Remek kis erőd ez. Huszonegy napra el vagyunk látva mindennél. Addigra pedig mind pokolba jut a rác. A bitangok főként a hosszú kardosokra és a börgamásnikra lönek. Azéta komisz bakaruhában s puskával jelenünk meg. Cudar banda ez. Legveszedelmesebb a komitácsi. Ezek kézi bombákkal harcognak. Rettenetű eszköz ez. 30—40 méterre dobják s egyszerre 20—30 embert megöl, de utána nem maradnak holttestek, csupán huszatatok. Egyébként gyáva kutyák. Kegyelemért

könyörögnek összetett kézzel s még ilyenkor is veszedelmesekek. De nálam nincs is kegyelem. Kegyelem most csak Istennél van. Az a jel-szavunk, inkább mi őket, mint ők minket.

Amerika hazugságai a világháborúról.

(A német balti flotta — a Dardanellák-nál. — Fantasztikus hősiességek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 15.

Hanns Heinz Ewers, az ismert nevű német író a háború kitörése New-Yorkban érte s nem siethetett már haza fegyvert ragadni. Augusztus tizenötödiki kelettel érdekes levelet írt a Berliner Zeitung am Mittagnak a newyorki hangulatáról:

— A Broadwayn fel és alá, valamennyi utcán és avenuen, a subway-n és a magvasvasuton mindenütt az újságírók rohannak és kiáltoznak:

„All about the war, all about the war! War special extra“.

A háború összes részletei, háborús különkiadás! Nem akarok újságot venni! Tudom, tele vannak a legaljasabb hazugságokkal, gaz hazugságokkal. Es mégis megvesszük őket, mindig és mindig újra öt-tíz-husz lapot naponta! Mindennap ugyanazt olvashatja az ember! A szerbek nagy győzelme, 40,000 főnyi osztrák-magyar hadsereg megsemmisítve! Ez a legelső szám, de néha 100,000, sőt 400,000 is. Az amerikai sajtó szerint „annihilated“ osztrák-magyarokat két millióra becsülöm. A németeknek sem megy sokkal jobban: mindennap három-négy csatából s ugyanannyi Zeppelint lödöznek össze. Belgiumban, Lotharingiában, Elzászban naponta megverik őket s számtalan foglyot és ágyut veszítenek. Ezzel szemben a szerbek, montenegróiak, belgák, franciák, angolok a hősiesség mintaképei. Egy francia katona Elzászban egymaga tart egy egész napig egy falut három német zászlóaljával szemben s egy belga lovas-hadnagy ugyancsak egymaga harmincöt ulánust fog el. Egy másik francia felugrik a robogó német katonavonatra, ledobja a vonatvezetőt, a vonatot Franciaországba vezeti s a legközelebbi állomáson ezeregyszázhusz (kiszámítva) ulánust szolgáltat be fogolyként. Roland Garros ur ráül aeroplánjára, elindul Lüttichnek, meglát egy Zeppelint, megtámadja a levegőben, megszemélti természetesen s hősi halált hal. Szörnyesebb Pegoud ur, aki Metzbe repül, a Zeppelin osztrákot és a löporraktárakat jól célzott bombával megsemmisíti s sértetlenül tér vissza Párisba, habár gépét néhány száz golyó furta át. Nagy hőstettet vittek véghez a herstali bator asszonyok, akik forró vizet auditottak az ablakokból a katonákra s háromezer németet, öltek meg. De ez csak néhány példa, minden nap olvasunk hasonló történeteket a lapokban.

Külön fejezet a német kegyetlenkedések The German Atrocities. Így már „rég beigazolódott“, hogy a németek dum-dum lövegeket használnak. Ez természetesen nem akadályozta annak, hogy a szomszéd házában viszont bebizonyítsák napnál fényesebben, hogy a németek a képzelhető legrosszabbak. Így egy francia sergeant-t Mülhausennál tizenhét golyó érte mind a testét járta keresztül. De valamennyi seb három nap alatt meggyógyult s visszatérhetett zászlóaljához. Az osztrákokat ugyan minden nap legyőzik a szerbek, de ők azzal bosszulják meg magukat, hogy a foglyoknak kitolják szemüket s asszonyaikat agyon-

ütik. Kis gyermekeket szurnak le, de mégis humánusabbak, mint a németek, akiknek kiéhezett ulánusai Belgiumban esecsemőket sütöttek meg. Ezzel szemben valóban csodálatra méltó a szövetségesek eljárása, akik végtelenül nemesekek s humánusan ápolják valamennyi német sebesültet.

Berlinben különösen aljasan bántak el a szociálistákkal: a hadüzenet utáni napon ugyan csak dr. Liebknechtet és menyasszonyát Luxemburg Rózát lötték agyon, de a következő napon már lekasabolták mind a százegy szociálista képviselőt. A szegény amerikaiak is nagyon pórul jártak Németországban. Elfogták s bezárták őket, a nőket a katonák meztelenre vetkőztették s úgy kutatták ki, közben ellopva pénzüket s ingóságukat. Csak a puszta életüket menthették meg. Ezzel szemben Magdeburgban háromezer olaszt lötték agyon, mert egy közülük azt kiabálta: „Evviva Italia!“ Ép így hahr-ban öt francia iskolásgyereket, Kielben pedig három dán fiút lötték agyon, azzal az ürüggyel, hogy azt kiabálták: „Ejje Franciaország!“

Ha hazatért amerikaiak elismeréssel nyilatkoztak a bánásmódról, amelyben őket Németországban részesítették s elítélőleg Angliáról, Belgiumról és Franciaországról, akkor ezeket a nyilatkozatokat az amerikai jungo-lapok egészen apró betűkből a tizedik oldaluk közlik, míg a németellenes hazugságokat óriási betűkkel, az első oldalon!

Az el sem mondható, hogy mennyi szennyel és piszokkal árasztják el a német eszéjét. Öröndetes csak az, hogy a komoly lapok, mint a „New-York Herald“, a „New-Yorker Staatszeitung“, a „Wahrheit“ és a „Vorwärts“ orélyesen szembe szállanak a hazugságokkal. Öröm látni, hogy a zsidó elem — az amerikai fővárosban egy millió zsidó él — mily erélyesen kel a német ügy védelmére, mellettük még az írók azok, akik egész nyíltan, sajtóorgániumokban, az Irish World-ban gyűléseket hirdetnek a németek mellett és az angolok ellen.

Az embernek látva marad a szája az angol-amerikai sajtó történelmi és földrajzi tudásától. Egy lap például piros óriás-betűkkel költi az élel:

German Battle Fleet bottled up
by Dardanelles.

Vagyis, hogy a német balti flottát a Dardanelláknál megsemmisítették. Egy másik lap szerint Basel fontos belga vár, míg Mülhausen kulosa Bajorországnak. A világhírű Harvard egyetem egyik történelmi tanára Milán király megöletéséről ír, míg egy másik szerint Albert belga király alapította a Kongó királyságot. Néha Antwerpen uralja az Északi tengert, néha pedig Riga. A legkisebb német lap sem túrna egy napig sem olyan tudatlan újságíró, mint amilyenek itt a legnagyobb lapoknál ordítanak. Arról már nem is beszéllek, hogy Emmich tábornok öngyilkos lett, hogy a német trónörökös meggyilkolták, hogy az oroszok Brandenburgban, a szerbek pedig Budapesten vannak már. S ezeket a lapokat naponta száz és százszor ember olvassa!

Az ARADI KÖZLÖNY telefonoszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 327
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kindóhivatal és hírdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Hadseregünk ellentáll minden orosz erőnek.

(Kimerült az orosz-offenzíva. — Hindenburg tábornok előretörése. — Két orosz herceg elesett.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs, szeptember 15.

Az orosz hadseregünk új pozíciókban vannak. Visszavonulásuk az új terepszakaszba indokolt és helyes, mert harcunknak túlságosan elnyújtását, tekintettel az orosz túlerőre, el kell kerülni. Az új terepszakasz szivós defenzívák céljainak tökéletesen megfelel és azt aránylag könnyebben és nagy áldozatok elkerülésével lehetséges tartani. Offenzívák sikertelenségéről nem lehet beszélni, mert úgy a Dankl-hadseregnek Lublin irányában, mint Auffenbergnek a Bug irányában történt elfoglalása nem direkt offenzív, hanem tisztán defenzív célokat szolgált a hadseregünk feltartó-feladatának és akcióinak szerves része volt. Miután a két hadseregünk előretörése teljes sikerrel járt, ezzel közvetlen feladatát megoldva, ismét egy magasságba kellett, hogy jöjjön Lemberg mögött és Grodektól délre álló hadseregcsoportunkkal.

Három hét óta szakadatlan harcban álló csapatainknak elhelyezkedése az új vonalon lehetővé teszi azok kívánatos pihentetését és új grappirozását. E mozdulat zavartalanságát biztosítja az orosz offenzíva erőtlensége, ami az ellenséges csapatok kimerültségének jele. Hindenburg tábornok legújabb keletporoszországi győzelme az orosz-japán háborúban passzív szerepet játszott Rennenkampf orosz lovassági tábornok felett csak ma bontakozik ki a magán döntő nagyságában. Hindenburg — most már orosz területen — átmehetett a tiszta offenzívába s ezzel a mi hadseregünk mozgási szabadságát is előreláthatólag kedvezően fogja befolyásolni.

Összeállítják az eddigi hadiesemények részleteit.

Budapest: A Magyar Távirati Iroda jelenti: (A sajtóhadiszállás engedélyével.)

A legközelebbi időben várható haditudósítások megítélése szempontjából meg kell állapítani, hogy a hadsereg főparancsnoksága úgy eddig, mint eszentul is arra törekszik, hogy a hadieseményekről a nyilvánosságot értesítse és semmit el ne titkoljon. Egyelőre azonban teljesen lehetetlen részletes híreket adni, mert maga a hadsereg parancsnoksága sincsen még az összes részletekről tájékozva. A három hétig tartó harcok alatt majdnem szakadatlanul az ellenséggel szemben álló magasabb parancsnokságok és csapatoknak sem idejük, sem alkalmuk nem volt arra, hogy harci jelentéseket küldjenek, de még csak arra sem, hogy kitüntetések iránt javaslatokat terjesszen elő. Mindezt később fogjuk pótolni.

Német elismerés hőses csapatainknak.

Berlin, szeptember 15. A Norddeutsche Allgemeine Zeitung jelenti: A „Morgen“ haditudósítójának a lemberg-i harcokról közölt beható ismertetése megerősíti az osztrák-magyar vezérkar hivatalos jelentésének kellemes benyomásait. Tisztán stratégiai tekintetek készítették a csapatokat arra, hogy olyan állásokba vonuljanak vissza, amelyekben előkészületek történhetnek újabb operációkra. Ezt az intézkedést nem előzte meg kudarc, sőt ellenkezően, nagyon jelentékeny részleges sikert értek

el. Az ellenség nagy számbeli túlsúlya és a hetek óta harcban álló osztrák-magyar csapatok túlerőködése lehetetlenné tette, hogy a nagy kiterjedésű harcra az egyes hadseregeket kitegyék a súlyos következményekkel járható oldaltámadások veszélyének és gondoskodni kellett az egységes operáció biztosításáról.

Hindenburg tábornok jelentése a megvert orosz hadtestekről.

Berlin, szeptember 15. A nagyvezérkar közli a nagy főhadiszállásról: Hindenburg tábornok Ofelségéhez a következő táviratot intézte:

A vilnai hadsereg II., III., IV. és XX. hadtestek, 3. és 4. tartalék hadosztály, öt lovas hadosztály a Mazuri tavak mellett lefolyt ütközetekben és az azt követő üldözésekben teljesen szétverettek. A grodnói tartalék hadsereg XX. hadtest, a VI. hadtest és a III. szibériai hadtest részei a Lycknál lefolyt külön ütközetben súlyosan szenvedtek. Az ellenséget nagy veszteségek érték halottakban és sebesültekben. A foglyok száma emelkedik, a hadizsákmány rendkívül nagy. A hadseregnek száz kilométert meghaladó harcra való felkészülése mellett egyes részeinek rendkívüli menetteljesítménye: négy nap alatt százötven kilométer. Ilyen nagy harcra való felkészüléssel és méretben lefolyt harcoknál egész terjedelmében még nem lehetek jelentést. Egyes kötelékek kemény küzdelemben jutottak. Veszteségeink mégis csekélyek. A hadsereg egész vonalon győzelmet aratott, az ellenálló, de végül mégis menekülésre kényszerült ellenséggel szemben. A hadsereg büszke arra, hogy egy császári herceg küzdött és vérzett soraiban. Hindenburg. (M. T. I.)

Berlin, szeptember 15. A Newyork Herald párisi híradásának közlése szerint a gumbinneri csatában, melyben az orosz gárdaregiment nagy veszteségeket szenvedett, János és Konstantinovic Elek nagyhercegek is elestek.

Oroszország vámot emel.

Budapest. A Magyar Távirati Iroda jelenti cenzurálva: Pétervári: A pénzügyminisztert felhatalmazták, hogy azon államokra, amelyek az orosz kereskedelmi hajózásnak nem nyújtanak legkedvezőbb feltételeket, a vámokat egy százalékkal felemelje.

Petár király beteg.

Nisból érkező jelentés szerint, Petár király ismét beteg és ágyban fekszik, mert heves köszvény gyötéri.

Bandaharok Ujszerbiában.

Szofia. Ujszerbiában a forradalmi mozgalom egyre nagyobb mérvű lesz. Az ország minden részében bandák bukkannak fel. Ujabb ismét elkövettek merényletet a szaloniki—Jeszkubi vonal ellen, nyilván azért, hogy megakadályozzák az élelmiszerek és francia hadiszerek Szerbiába szállítását. Köprülü és Gradovo között szintén merénylet történt a vasut ellen és a szerb kormány most véres megtorlással él; bandákat szervez, melyek a Szaloniki—Jeszkubi vasut mentén fekvő bolgár falvak lakosságát mészárolják. (M. T. I.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Királyi szerelem. (Nagy történelmi dráma az Apollóban.) VIII. Henrik angol király, egyike a legragyogóbb tulajdonságú, de fékezhetetlen természetű fejedelmeknek, örök időkre a világtörténelem egyik legjellegzetesebb jelensége marad. Uralkodásának emberileg és politikailag is legmélyrohatóbb és legmegkapóbb epizódja kétségkívül akkor játszódott le, amikor keresztülvitte feleségétől, aragóniai Katarintól való elválását, hogy a szép és boldogtalan Anna Boleyn oltárhoz vezethesse. Miután az első édes idő csendesen és zavartalan boldogságban elmúlt, Henrik második feleségét is lassan megunja, s új szerelmi kalandot keres. A király második hitvesének ádáz ellenségei rástítik hazug bizonyítékokkal Anna Boleynre, hogy megcsalja felsőgazs férjét és emiatt a törvényszék halálra ítéli. Másnap Anna Boleyn a vérpádon áll. Még egyszer végigtekint a tömegben, aztán lehajlik a szép fej a vérpádra és a tenger népe körülötte jajveszéköléssel és borzalommal nézi az emberi nyomorúságnak eme rettenetes példáját... Csodás stílusban dolgozta fel ezt a megdöbbentő történelmi eseményt a kinematográfia s az

óriási drámai képet szordától kezdve mutatja be az Apolló. 8

* Két anya. (Mégható társadalmi dráma az Urániában.) Egy minden ízében gyönyörű drámát mutatott be tegnap a színház. Megható, szomorú történet, mely mindnyájunk szívéből könyvet fakasztott. Két anya, mindkettő gyászol. Az egyiknek fiatalon elhalt kis leánya, a másik férjét gyászolja, ki él még, de őt el hagyta, reá nézve meghalt. A grófnő kijárogat leánya sírjához és vigaszt talál nagy fájdalomra, ám a szegény szobrásznak felesége azóta nincs vigasztalás. A lemondó nőnek keservével visszahúzódottan él, mindenét kizárólag az ő kis leány nevelésére szentelve, aki nek ragaszkodó gyermeki szeretetében találja az egyedüli vigaszt férje kigyötlen közönyösége ellenében. A grófnő szobrot rendel, a fejlődő szobrot és a művész feleségét választja modellül. 5

* Európa és egyes államok háboru térképei Kerpólnéi kaphatók. 114

* „Shylock, a krakkói bankár” kiadvánatra legközelebb az Urániában. 5

Páris népe retteg az ostromtól.

Munkásforradalom fenyegeti a francia fővárost. — A német császár katonái között. — Egymást vádolják a szövetségesek.

Távírási tudósítás.

Berlin—Bécs—Budapest, szeptember 15.

A francia hadszíntéren a hét német hadsereg, miután St.-Quentinél, Cambraínél, Reimsnél és Lotharingiában egyenkint megverte a körülbelül 30 hadtestet számláló angol és francia seregecsoportokat, — Verdun tengelyével nagystülű átkanyarodást kísérelt meg a Marne folyótól délre gyülekezett francia összerövel szemben. E balra — Kelet felé — irányuló átkanyarodás két száraz frontban a Páris—Verdun vonal, míg Kelet felé: a Vogézek mentén a Verdun—Mülhausen vonal volt. A franciák ezt elhárítandó, az átkarolást végző Kluck-hadsereget szemben és jobboldalában óriási tulerővel támadták meg, arra számítva, hogy egyuttal rásodorják azt Bälow, Hausen seregeire. A német átkarolás nem volt ezuttal végrehajtható, de a francia terv épp oly kevésbé a mindég a balszárnyon álló French-hadsereg óriási veszteségeit eredmé-

nyezte. Ma az a helyzet, hogy a németek ki-egyenésedett frontja a Marne mentén defenzívában van a Chalons—Reims direkciójában a német arcvonal kettészakítását célzó francia offenzívával szemben. A német jelentésből látjuk, hogy a körülbelül 400 kilométeres hosszú harcuvonalon megindult — számtalan részütkezetből álló — óriási küzdelemben szövetségsünk seregeinek helyzete kedvező.

Kétségtelen, hogy esetleg az egész hadjárat további menetére döntő jelentőségű mérkőzés folyik a nyugati hadszíntéren s minden attól függ: sikerült-e a német trónörökösnek Verduntól délnyugatra áttörni a francia arcvonalat. Ez esetben a francia hadsereg kettészakítva, nyugati fele Nevers felé sodródik, keleti fele pedig a bajor trónörökös és Heeringen tábornok hadai, valamint a német trónörökös serege közé kerül.

Páris népe ostrom nélkül akarja

földadni a várost.

Berlin, szeptember 15. Párisból jelentik Milanón keresztül: A munkás szindikátusok vezetői érintkezésbe léptek a katonai hatóságokkal, hogy Páris vezénylő tábornoka, Gallieni fogadja a küldöttségüket. Ez a fogadás az elmúlt csütörtökön meg is történt. A küldöttség vezetője figyelmeztette a tábornokot, hogy a német hadsereg előnyomulása rettenetes szerencsétlenségbe fogja dönteni Páris két milliónyi lakosságát, hogyha nem nyilvánítják Párist nyílt városnak és továbbra is amellet marad a kormány, hogy Párist meg kell védelmezni az ellenség ellen. A küldöttség végül nyomatékosan arra kérte Gallienit, hogy adja föl Páris védelmét. A parancsnoklő tábornok azt felelte, hogy a kérelem megítélése nem rá, hanem a kormányra tartozik, mert ő csak a kormány parancsainak végrehajtására hivatott. A deputáció küldetésének sikertelensége rettenetes fölzudulást keltett a párisi munkásság körében s már eddig is olyan viharos tüntetések voltak a kormány és a háboru ellen, amelyek a forradalommal határosak. A vészes, mindent elsöprő munkásforradalom kitörése a németek közeledésének hírére minden nap várható.

A francia fővezér életveszélyben.

Róma. Joffre tábornok a francia fővezér csupán véletlenségből menekült meg a haláltól, Joffre felderítő kooziszáson volt, amikor egy gránát autója közelében szétrobbant és a szilánkok közvetlenül a francia generalisszimusz mellett repültek el.

Vilmos császár katonái között.

Bécs, szeptember 15. A Virton mellett (Longwyttól északnyugatra) lefolyt ütközet után Vilmos császár gratulált a király-gránátos ezrednek, melynek a császár fia, Oszkár hereg a parancsnoka. A császár megölelte és megcsókolta fiát és azután végigment az ezred frontján. A gépfegyver-osztály elé érve, a császár egy pillanatra megállt és ezt kérdezte:

— Hány százalék lövés talált?

Erre egy katona ezt válaszolta:

— Száz százalék, felséges uram!

A császár nevetett, azután a negyszög közepére ment s beszédet mondott, melyben a következőket fejtette ki:

— Sokszor láttam parádékon és hadgyakorlatokon az ezredet. Nagy örömmel szolgál, hogy hódított földön láthatlak bonteket. Az ezred úgy verekedett, ahogyan elvártam tőle és ahogyan atyáitok 1870-ben

tették. A virtoni csata örök időkre aranybetűkkel lesz bevéve a hadtörténelembe.

A császár ezután felsorolta a német hadak által legutóbb kivívott sikereket és így zárta szavait:

— Mindezeket a győzelmeket mindonható Istenünknek köszönhetjük.

Visszaverték Antwerpen védőit.

Rotterdam. A belga antwerpeni sereg négy-napi csata után óriási veszteségek elszenvedésével visszavonult az ostromolt városba. A kirohadás minden erőfeszítésük mellett sem sikerült.

Franciaország amerikai kölcsönt keres.

(A Morgan bankház elutasító válasza.)

Budapest. (Táviroda cenzurálva.) Newyorkból jelentik: A francia kormány tárgyalta a Morgan-féle bankházzal százmillió dolláros kölcsön fölvétele ügyében. Bryand külügyi államtitkár azonban kijelentette, hogy az Unio semlegességének szellemével ellenkezőnek tartja, hogy egy hadviselő állammal amerikai bankcsoport kölcsönről tárgyaljon. Erre a Morgan bankház a további tárgyalásokat megszüntette.

Rotterdam, szeptember 15. A németek kezébe jutott, avagy a harcerekhez közeli vidékek népe pénzügyileg is a legnagyobb zavarba jutott. Eltekintve a moratórium rendelkezéseitől, a nagybankok vidéki fiókjai, legelsősorban gondoltak a menekülésre és a német csapatok közeledtén legelső hírére megszüntették a működésüket, az ország déli részébe menekültek a főintézetek után, a betéteket egyáltalában nem fizették ki sehol. A lakosság ennek következtében a legnagyobb bajba jutott. Azok, akiknek a bankokban pénzük volt elhelyezve a gazdag emberszámba mentek, most a legteljesebb nyomorba jutottak. Ujabban a Credit Lyonnaisnak Bar-Le Bucben és Nancyban levő fiókjai szüntették be a tevékenységüket és Bordeauxba költöztek. A Comptoir National és a Banque de France fiókjai szintén megszüntették működésüket és déire költöztek.

Összevesznek a szövetségesek.

Berlin, szeptember 15. Ugy látszik, hogy a párisi lakosság egy része és a délvidék mégis csak megtudja az igazságot. Párisban most jelent meg egy röpirat, amelynek ez a címe: „Nous sommes trahis!” „El vagyunk árulva!” A röpirat a franciáknak azt tanácsolja, hogy lássák be végre, hogy csak az önző Anglia katonái és a cárnak mostohagyermekai. A szerző emlékezteti a franciákat Oroszország közömbösségére, amelyet az agadiri esetben tanúsított és Anglia kapzsi politikájára, amelyet a franciák a kisázsiai kérdésekben tapasztaltak. A francia politikusok és katonák régebbi cikkei közül, amelyeket a röpirat közöl, említésre méltó Percin tábornok cikksorozata, amelyben a generális az orosz-francia szövetség ellen foglal állást.

Bécs, szeptember 15. A Neue Freie Presse megállapítja, hogy az orosz tulerőnek Galiciára intézett támadása annyit jelent, hogy Oroszország megcsalta szövetségét, Franciaországot, midőn azzal áltatta, hogy a mi haderőnkét akár a tulerőjével is komolyan veszélyeztetheti és így Németországot sakkban tarthatja. Ez az orosz áttérés nyilvánvalóan ürügy volt a francia pénzszerzésre. A Reichspost szerint az orosz-francia titkos szerződéseket szétépték az események és ezzel a német-osztrák-magyar szövetség feladatának első részét megoldotta. (Miniszterelnökéj sajtóosztálya.)

Az angol flottaparancsnok menteti tétlenségét.

Budapest: A Távírási Iroda jelenti cenzurálva: London. A Times írja: Fellicoe tenger-nagy a britt birodalomnak rendkívül nagy szolgálatot tett azzal, hogy a német flottát távol tartja a nagy oecánoktól. Az angol-német flotta nagy összeütközése könnyen azt a helyzetet teremtheti, amelyet az 1900-iki német flottatörvény tervezete vázol. Mi győznénk ugyan, de ennek oly nagy lenne az ára, hogy egyidőre megszűnnénk legnagyobb tengeri hatalom lenni.

Szofia, szeptember 15. A pétervári félhivatalos Ruskoje Slovo kikel az angolok harcmodora ellen, amely szerinte éppen olyan, mint az angolok diplomáciája. Anglia nem tartotta meg szavát, csak így tudhattak a németek ellenállás nélkül bevonulni Brüsszelbe. Hol van tulajdonképpen az angol hadsereg? kérdezi az újság.

Sok német önkéntes jelentkezett.

Berlin. Németországban oly nagy számmal jelentkeztek az önkéntesek, hogy a hadügyminiszterium egyelőre nem fogad el jelentkezéseket.

A németek foglyai.

Berlin: Tegnap ideérkezett az első angol fogolyszállítmány. Az angolokat a döberitz barakokban helyezték el.

Berlin: Delcassé francia külügyminiszter fia fogságba került és a németek Halleba vitték.

Anglia a gyarmatokon háboruszkodik.

Budapest, szeptember 15. A Távírási Iroda jelenti cenzurálva: London: Nyassa földön Grondolic angol gőzös lövöldözte Lengenburg várost és ellenállás nélkül bevette.

HÍREK. — LEGÚJABB.

A délvidéki szerb betörés visszavérése. — Ninosenek magyar földön szerb csapatok. — Negyvenegyezer orosz és nyolcezer szerbet fogtunk el. — Hivatalos jelentés az északi harotér új helyzetéről.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 15.

Érkezett éjjel 2 órakor.

Budapest. A szerb offenzíva, amelyik Szlavoniának Száva-parti részeiben mutatkozott, pár nap alatt teljes fiaskóval végződött. Addig is, amíg részletes felvilágosításokat adhat a katonai vezetés a nagyközönségnek, hiteles forrásból megállapíthatjuk, hogy a Száván átjött összes szerb csapatok tegnap este teljesen megverve, nagy veszteséggel fordultak vissza Szerbiába, úgy, hogy ma már egyetlen szerb katona sem áll az ország területén. Azok a határszéli magyar és német lakosok is, akik a szerbek közeledténél híreire elhúzódtak, ma már rendes lakóhelyükre visszatértek.

Budapest: Hőfer vezérőrnagy a vezérkar főnök helyettese ma este közzé teszi, hogy a Száván át betört szerb haderet mindenütt visszavertük. A Szerémség és a Bánát ennél fogva az ellenségtől teljesen mentesek.

Budapest. Hőfer vezérőrnagy, a vezérkar főnökének helyettese ma éjjel hosszú jelentést tesz közzé, mely visszapillantást tartalmaz a legutóbbi napok nagy harcaira és megállapítja, hogy seregeink a legnagyobb hősiességgel állták meg helyüket egy igen nagy orosz tulerővel szemben. A komarovararuskai 70 kilométeres frontvonalon megkezdődött általános támadásunk, mely szeptember 11-ig teljesen eredményes volt és különösen a déli szárnyon egészen Lemberg közelébe jutott. Ezeknek a sikereknek dacára szükségessé vált seregeink egy újabb csoportosításának elrendelése, mivel az északi szárny Ravaruskánál fenyegetve volt és újabb hatalmas orosz tulerő nyomolt elő úgy Krasznik előtt harcoló hadseregünk ellen, mint pedig a hadsereg és a leMBERGI csatátér között. A hadtáphatóságok kimutatása szerint eddig 41.000 orosz és 8000 szerb fogoly szállított a monarchia területére. Továbbá több mint háromszáz tábori ágyut zsákmányoltunk.

Érkezett éjjel 3 órakor.

Berlinből jelentik: Sasszonov külügyminiszter fia a harctéren elesett.

Berlinből jelentik: Tulov orosz-lenyeiországi városba egy osztrák aviatikus bombákat dobott. Több kozák meghalt.

London. Nőket felszólították, odahassanak, fiatal emberek bevonuljanak, mert ha nem, általános védkötelezettséget vezetnek be.

Az orosz golyók könnyű sebet írnak.

(Egy katonarvos nyilatkozata)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 15.

Az egyik budapesti katonai kórház vezetője érdekes nyilatkozatot tett a háboruban történt sebesülések gyógyulási arányáról.

— A kezelés alatt álló sebesültek mind az északi harotérről valók, — mondotta. — Romboló, úgynevezett dum-dum lövedéket az oroszok eddig nem használtak, sőt ellenkezőleg egyes lövedékeik igen emberséges hadviselést tesznek lehetővé. A gyalogsági golyóktól okozott sérülésekből megállapítható, hogy a lövedék átlag 400—500 méternyi távolságról érte katonáinkat. Ilyen távolságról természetesen még mindig igen nagy a lövedék átütő képessége, ami azonban a veszélyességi kockázatot csak csökkentti.

— Legkönnyebb a végtagokat ért sérülés. Ilyen a sebesüléseknek körülbelül 50 százaléka. De nem túlságosan veszedelmes a melkason áthaladó golyó sebe sem. Vagy harminc esetem közül csak három volt halálos, noha husz esetben a tüdőt is átjárta a golyó. A fejlődések rendszerint a koponya balfelét érik, mert célzásnál jobbra hajtják a fejet; szerencsére a balkoponya sérülése kevésbé veszedelmesek, bár több ízben részleges bénulásra vezetnek. Sok sebesülést okoznak a shrapnelek, azonban ezek sem pusztító hatásúak. Többnyire csak egy-egy szilánk éri katonáinkat, aki az ilyen sérülésből hamarosan felgyógyul.

A veszedelmességi arányt nagyban csökkentti a harotéren levő orvosi segítség gyors és kifogástalan működése is. A súlyosabb sebesültek nagy része néhány órával sérülése után már kezelés alatt áll. Igen sok hassebet láttam, amely csak azért nem volt halálos, mert azonnali bélioperációt végeztek a sérültön. Fertőzés, üszkösödés rendkívül ritka — tökéletesebb a sebesültek kezelése már egyáltalán nem lehet. Orvosi szemmel az orosz határozottan tisztességes ellenség, aminek annyiból is hasznát látja, hogy az ő sebesültjeit is a leggondosabb és leggyorsabb segítségben és kezelésben részesítjük.

— Pénzadományok az aradi vörös keresztnek. Nehéz feladatokat s horribilis pénzadózatot követelő köteleességeket vállalt magára az aradi vörös kereszt egyesület, hogy az Aradon árutazó s az itt elhelyezett sebesült katonák szenvedéseit minél jobban enyhítse s helyzetüket elviselhetőbbé tegye. Az egyesület vagyonának utolsó fillérét is kész a humánus célra fordítani, de munkáját csak úgy látja biztosítva, ha a közönség adományokkal támogatja. Ezért hálásan fogadja az egyesület az adományokat, amelyeket a sebesültek ápolásának és ellátásának fokozására fordítja. Nagy szüksége van az egyesületnek ócska fehérművekre, hogy a sebesülteket tiszta ruhával láthassa el s az élelmicikkeket is szívesen fogadja, mert az üdítő-állomás naponta 100 és 100 sebesült katonát lát el. Ujabbán a következő pénzadományokat vette át Vásárhelyi Janka, a vörös kereszt egyesület elnöknője: Az aradi kereskedelmi testület 200 korona, Az aradi orvos egyesület 100 korona, Paretz Gyula dr. 100 korona, Kintzi Jánosné törött ékszerek beváltásaként 100 korona, Löffler Jakab 50 korona, Fodor Gyula és neje 50 korona, Wandracsek Ignác 100 korona, Szabó Albert 100 korona, özv. Fábrián Lászlóné 50 korona, Fábrián Margit 25 korona, Molitorisz József és neje 30 korona, Bienenstoch József 20 korona, Marzsó Ivánné 20 korona, Barta Juliska 10 korona, Weinberg Ferenc 5 korona, Aszód Vilma és Janka 10 korona. Adakozott még többek között Aszód Jánosné tejet, vaját (adományát hetenként megismétli), Roth Testvérek képeslapokat és pipákat, Schwarz Zsigmond kötszereket.

— Tábori segédlelkész kinevezése. A honvédelmi miniszter Muba Béla, a szegedi honvédekiegészítő parancsnokság nyilvántartásában álló póttartalékos, a csanádi 1. sz. kath. püspökséghez tartozó Máriaradnán segédlelkészt honvéd tábori segédlelkésszé nevezte ki.

— Fehérneműt a sebesülteknek. Az „Aradi Vörös Kereszt Egyesület” varrodája (Zrínyi-utca, Bohus-palota) azzal a kérelemmel fordul Arad város nemesszövület emberbarátaival, hogy miután a sebesült katonák tömeges érkezése következtében nem győzi feldolgozni a fehérnemű anyagot, a valóban nemes cél érdekében kész fehérműt, ugymint: ingeket, alsónadrágokat, zsebkendőket stb. áldozni kegyeskedjenek.

— Házasság. Sesits Szilárd m. kir. adófizt házasságot kötött Budapesten Josefovits Katicával Aradról. (Minden külön értesítés helyett.)

— Az izraelita fiu- és leányiskola igazgatósága értesíti az érdekelt szülőket, hogy az izraelita templomépületben berendezett iskolában a leányiskola szeptember 17-én délután 8 órakor, a fiúiskola pedig ugyanaznap délutánján 2 órakor a rendes tanítást megkezdji.

— Egyiptomiak tiltakozása Anglia ellen. A Távirati Iroda jelenti cenzurálva Genf: Ifjegyiptomiak genfi állandó bizottsága Aquit angol miniszterelnökhöz intézett táviratban tiltakozik Egyiptom semlegességének megsértése és a háboruba bevonása ellen.

— Gyáriparosok a moratórium ellen Budapestről jelentik: A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége határozatot hozott, hogy kívánatos volna, hogy a moratóriumot fokozatosan szüktítsék s október elseje után csak rövid időre hosszabbítsák meg. A normális helyzet visszaállítása végett kívánatos, hogy az adóssok fokozatosan esedékes kamatokat fizessenek, amortizációra is kötelezessenek, végül vállalatok a betétek felett bizonyos mértékben rendelkez-hessenek.

— Adományok. A hadbavonultak itthon maradt családjai részére ma a következő adományok érkeztek a polgármesteri hivatalhoz: Probszt Vilmosné 5 kor., Kohányi Róbert 10 kor., (másodszor) Beretz Ferenc gyűjtése 55 20 kor., Korniss Testvérek 50 kor., Rutkovszky Ferenc alkalmazottjai 11 kor., (harmadszor) Szathmáry Béla dr. 20 kor. (másodszor). Ékszereket adtak: Kuttu Gyuláné 6 darab ékszer, dr. Schreiber Vilmosné 1 gyűrű, Bujdosó Pál 2 gyűrű, Bujdosó József 1 gyűrű, Bujdosó Ferenc 1 gyűrű, Schwarz Ferenc 1 gyűrű, Wilgek Erzsike 2 gyűrű, Korn. Manci 1 gyűrű, Korn István 1 gyűrű, Münz Mártonné 1 gyűrű, dr. Kele Gyuláné 1 gyűrű, Münz Magda 1 gyűrű, Fehér József 1 gyűrű, özv. Szeder Jánosné 1 gyűrű, Fröhlich Jenny 1 gyűrű, Lopus Flóra 1 gyűrű, Brom Ella 1 gyűrű, Eisel Sándor 1 aranyóra, Eisel Etza 1 gyűrű, Klein Albertné 1 gyűrű, Tolnay Géza aranylánc, Scháttelez Vilma 1 gyűrű, R. F. 1 gyűrű, Pák Trajáné 1 gyűrű, Menezzer Irén 1 gyűrű, Menezzer Erzsike 1 gyűrű, Menezzer Béla aranytörödé. Gombos Margit 3 gyűrű, Vermes Jenőné 1 gyűrű, Tornyai Margit 1 gyűrű, Zikó János 20 kor., városi mérnöki hivatal személyzete 55 kor., Balassa György 5 kor. Ékszert. adtak: Varga D. Daniné 1 gyűrű, Bickel Józsefné 1 gyűrű, dr. Graur Viktorné 1 gyűrű, 3 fülbevaló, 1 zszusu, 11 darab arany törödé, Graur Lóli és Adi egy-egy karperec, Reich Katalin 2 antik függő, gyűrű.

— Az Aradvárosi Női Felső Kereskedelmi Iskolában az ünnepi megnyitó szeptember 16-án, szerdán d. e. 9 órakor lesz, az Arad városi Felső Kereskedelmi Iskola dísztermében. A beírtott növendékeken kívül, kik megjelenni kötelesek, az érdeklődő szülőket és a tanügybarátokat szívesen látja az igazgatóság.

— Athelyezett óvónő. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Farkas Lajosné vágbesztercei állami óvónőt saját kérésére az aradgáji állami óvodához jelen minőségében áthelyezte.

— A városi zeneiskolánál a tanítás kezdődik szeptember 16-án (szerdán) d. u. 3 órakor és pedig Batthány-utca 26. I. emelet helyiségben Krispin József igazgató.

KNAPP SÁNDOR

kelemefestő, vegytisztító és fehérnemű gőzmosó intézete ARAD. Intézet: MAGYAR-UTCA 26. szám alatt. Felvételi üzlet: WEITZER- és KAZINCZY-UTCA sarkán. (A főpostával szemben.) Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölök.

Modern ruhafestés legújabb divatszínre, minta után. — Ruhatisztítás vegyileg, száraz úton. — Továbbá osipke- és szövet-függöny, szörme, szőnyeg, butor-szövet, kézimunkák, kezyők stb. stb. tisztítása és festése. — Több évi külföldi gyakorlat. 4679

— Fontos. Felhívjuk a tisztelt gazdák-zónóg becses figyelmét a gyakorlatban lényegesen bevált Corbin nevű új vetőmagvédő szerre, mely az elvetett magoknak és kikelő vetésnek biztos védelmet nyújt a varjak, az egerek, a különböző rovarok és mindennemű más káros állat ellen, megóvjá továbbá az üszökgomba és egyéb elősdi szervezetek okozta betegségektől és eszázta talajban az elrohadástól. Kiváló tulajdonságai és biztos hatása folytán felülmul minden eddig ismert magosávató vegyszert. Felvilágosítással szolgál: Singer Vilmos Arad, Salacz-utca 8.

— Nem lehet eléggé rámutatni a fog elhanyagolásának káros következéseire, amelyek között az emésztési zavar még nem is a legnagyobb. Förberg Ellof dr. Stockholmban kimutatta, hogy az általa megvizsgált szuvas fogu embereknek 78 százaléka a gondozás elhanyagolásával szerezte baját. A fogak rendszeres tisztogatását minden étkezés után és lefekvés előtt egy kiválóan jó fogtisztító szerrel, Sarg Kelodontjával, nem lehet elég nyomatékosan ajánlani.

— A szülők az iskola-beiratás alkalmával ne mulasszák el Fischer Simon Nagy Aruházát Arad, Szabadság-tér 12. sz. alatt felkeresni, ahol az internátus által előírt összes szükségletek iskolás gyermekek részére legnagyobb választékban és a legolcsóbb árban beszerezhetők. Különös nagy raktár van iskolatáskák, fehérnemű, kalapok, sapkák, esernyők, nyakkendők, harisnyák és még ezerféle cikkben. 1989

— Az összes aradi iskolákban használt iskolakönyvek újak és használtak legjobban beszerezhetők Ingusz I. és fia cégnél Weitzer János-utca. A polgári fiu- és leányiskolákban előírt új és használt könyvek, a Ferenc-téren Ingusz I. és fia cég alatt létesített fiókkülsőben is beszerezhetők. Az iskola főbejárata mellett balra. 4948

— Új és használt iskolakönyvek Kerpel könyvkereskedésében már kaphatók. Tiszta állapotú használtak félárban.

— Nyomatvány-rendelők b. figyelmébe! Nyomatványokat a rendkívüli állapotok dacára — egyelőre még — zavartalanul szállítunk. A legegyszerűbbtől a legteljesebbig mindennemű nyomdai és könyvkötészeti munkát vállalatunk áremelés nélkül a legrövidebb időn belül elkészít. Az Aradi Nyomda Részvénytársaság. Aradi csanádi egyesült vasutak palotájában.

— Papíremezek (Papps) (barna, fehér és szürke), olcsón kaphatók Kerpelnél viszonteladásra. 411

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

ISKOLAKÖNYVEK

FOGYMNASIUM
ALL. FOREALISK.
KERESKEDELM
NOI-KERESKED.
POLGÁRI LEANY
POLGÁRI FIU
TANITÓKÉPZO, stb.

használt, tiszta példányok félárban kaphatók

Décsi Géza

könyv- és papír üzletében, Ferray utca.
Városi és megyei telefon 902. 4631

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1914. szeptember 10-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsvonat reggel 8:20
Személyvonat délelőtt . . . 11:42
Személyvonat este 9:39
Személyvonat reggel 5:00

Aradról Budapestre érkeznek:

Gyorsvonat délben 1:25
Személyvonat este 7:25
Személyvonat reggel 5:45
Személyvonat délben 12:30

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2:10
Személyvonat reggel 7:50
Személyvonat este 9:30
Személyvonat délbep 1:35

Budapestről Aradra érkeznek:

Gyorsvonat este 6:59
Személyvonat délután 3:31
Személyvonat reggel 5:57
Személyvonat este 9:08

Békéscsabáról Nagyváradra ind.:

Személyvonat reggel 6:49
Személyvonat délben 1:33
Személyvonat délután 5:56
Személyvonat reggel 4:35

Nagyváradról Békéscsabára ind.:

Személyvonat reggel 6:00
Személyvonat délelőtt 10:10
Személyvonat délután 4:40
Személyvonat este 7:52

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtakát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsiros, fényes, izzadó arcború egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon percben előidézik. Az arc olyan lesz, mintha val mi lehetet finomságu harmattal (a gyümölcs namvához hasonló) volna bevonva.

Atták pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere zappan- és vegyészeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárában.

1224

!! GYENGE FÉRFIAK !!
!! ÖREGÉK és FIATALOK !!

kérjenek ezen baj azonnali megszűntetését tárgyaló ismertetést. 40 fillér postabélyeg csatolása mellett. Nem bőséges beveendő gyógyszer. Cim 2603

„NOVA MECHANIKA 115.”

Budapest — Főposta — Flókbérlés 40.

22308 — 1914. kh.

Hirdetmény.

Egy előfordult veszélyes eset következtében elrendelem, hogy Arad város területén lévő összes kutyák f. évi szept. hó 12-től számított 40 napig állandóan kötve tartassanak, vagy pedig harapás elleni biztos szájkosárral ellátva pórán vezetessanak.

Figyelmemre a közönséget, hogy miután az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. t. c. végrehajtása tárgyában a nagyméltóságú m. kir. földművelési minisztérium által 40.000 — 1888. sz. alatt kiadott rendelet 188. §-a szerint ezen rendelet érvényének tartama alatt mindazon kutyák, amelyek szájkosár nélkül, vagy szájkosárral de pórás nélkül szabadon járnak, a pecérek által elfogatnak és

elfogatásuk után azonnal ki fognak irtatni.

A rendőrkapitányi hivatal mint I. fokú állategészségügyi hatóságtól. Aradon. 1914. szeptember hó 18-án.

Green Nándor,
főkapitány.

**Költözők
figyelmébe!**

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Doák Ferenc-utca 42. sz.

Telefon 987.

987. Telefon

Aradi kőszén és kőszén forgalmi vállalat.

Tisztelettel értesítjük a t. fogyasztó közönséget, hogy a téli szükséglet beszerzése céljából ajánlunk

I-ső rendű Zaberzei dió I. kőszént
I-ső rendű Porosz salon fűtő kőszént
I-ső rendű Vasaló faszenet,

Raktárunkból **Csernovits Péter-utca 24. szám** alatt átvéve.

Miután nagyobb mennyiség áll rendelkezésünkre. Uradalmakat és kisebb ipartelepeket is kielégítünk addig, amíg a vasúti forgalom helyre áll. Ajánlatosnak tartjuk, ha már most biztosítja téli szükségletét, mert előre láthatólag később nehézségekbe fog ütközni. 501

22303—1914. kh.

Hirdetmény.

Egy előfordult veszteségi eset következtében elrendelem, hogy Arad város területén lévő összes kutyák I. évi szept. hó 12-től számított 40 napig állandóan kötve tartassanak, vagy pedig harapás elleni biztos szájkosárral ellátva pórázon vezetessenek.

Figyelmeztetem a közönséget, hogy miután az állategészségügyről szóló 1888. évi VII. t. c. végrehajtása tárgyában a nagyméltóságú m. kir. földművelési minisztérium által 40.000—1888. sz. alatt kiadott rendelet 188. §-a szerint ezen rendelet érvényének tartama alatt mindazon kutyák, amelyek szájkosár nélkül, vagy szájkosárral de póráz nélkül szabadon járnak,

a pecé:ek által elfogatnak és elfogatásuk után azonnal ki fognak irtatni.

A rendőrkapitányi hivatal mint I. fokú állategészségügyi hatóságtól. Aradon, 1914. szeptember hó 18-án.

Green Nándor,
főkapitány.

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3331

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Izr. leányinternátus.

Van szerencsénk a m. t. helybeli és vidéki szülőket értesíteni, hogy szeptember hóban egy internátussal egybekötött magániskolát nyitunk, ahol elemi- és polgáriiskolás leánykák gondos nevelésben és tanításban részesülnek, itthon, vagy kívánatra — ha az iskolák megnyílnak — bármely iskolába rendszeres növendékként beírattnak. Ugyiszintén bejáró növendékeket is elfogadunk. — Külön tárgyak: zongora, festés és művészi kézimunkák. Személyes, vagy levélbéli megkeresésekre készséggel ad felvilágosítást az intézet tulajdonosa

Stern Ilonka,
okl. tanítónő

Arad, Tökölly-tér 7., I., 13.

4808

Mindenféle csomagoláshoz alkalmas

újságmaculatura**olcsón eladó**

az Aradi Közlöny
kiadóhivatalában

Figyelem a beiratás előtt!

Iskola beiratás alkalmával felhívom a t. vevőközönség figyelmét, hogy mielőtt az iskolás gyermekek szükségleteit beszerezi, győződjék meg

a Színházi Versenybazar mesés olcsóságairól

Ezen olcsóságokról bárki az itt közölt árjegyzék rövid kivonatából és a kirakatok megtekintése alkalmával meggyőződhetik.

Iskolás gyermekek részére.

Fiu vasalt fehér ing	K. 1.50 és feljebb	Fiu zsebkendő	—10 fill. és feljebb	Leányka ruha barhet	1.20 és feljebb
" finom sifon ing	K. 1.90 "	" pat. harisnya	24—60 fillérig	" " szövet	2.90 "
" lábravaló	K. 1.— "	" nadrágtartók		" mosó lüster-kötők	—50 "
" gallérok mind. fazon	—20 "	" iskola táskák	—50 fill. és feljebb	" klot és kötők	—90 "
" kézeldő	—30 "	" képes táskák	—60 "	" ingek	—90 "
" esokornyakkendő	—10 "	" könyvszija	—30 "	" matröz sap. kék szö.	—70 "
" selyem magánkötő	—50 "	" zsebkés	—30 "	" fog-, haj- és ruhakefe	—82 "
" sport sapka	—50 "	" pénzszény	—20 "	Mindennemű fésűk	—20 "
" " finom	—50 "	" nyári trikó	—40 "	Fog krém	—36 "
" esernyő	1.80 "	" téli alsó trikó	—70 "	Mindennemű szappan	—10 "
" őszi kalap	1.— "	" bőr cipő	2.— "		
" finom alkalmi vétel kalap	1.50 "	" mosó öltöny	1.80 "		
		" posztó öltöny	3.— "		
Férfi ing fehér picémell	1.90 feljebb	Férfi kalap szines v. fekete	1.90 feljebb	Női ing himzett	1.90 és feljebb
" " szines selyemmell	1.90 "	" esernyő elotból	1.90 "	" corzett vagy nadrág	1.90 "
" lábravaló	—90 "	" esernyő selyemből	3.60 "	" elot kötény mind. faz.	1.90 "
" nadrágtartó	—50 "	" kézeldő gomb	—30 "	" elot youpon	1.90 "
" harisnyatartó	—40 "	" harisnya	—30 "	" elot harisnya kötött	—40 "
" esokor nyakkendő	—10 "			" zsebkendő	—16 "
" Regaf selyem nyakkendő	—50 "			" nap és esernyő	1.90 "
				" " " selyem	3.60 "

Nagy alkalmi vétel fiu- és leányfelöltőkben és ruhákban, női és gyermek bőr cipőkben. — Kérem a cégre figyelni. Telefon 866. szám. 331

Ponyvát, zsákot, zsineget, gazdasági kötélárut, pokrócot, szalmazsákot legjobban és legolcsóbban szeresheti be az Erdélyi és Bácskai iparú-raktár **Reich B. Károly Fia és Társa cégnél**
Telefon 649. Arad, Andrassy-tér 6. szám. (Verbos-ház.) Telefon 649.

4318

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságánál 1914. évi szeptember hónap 16-ik napjának d. u. 4 órájára rendkívüli közgyűlést hirdetek, amelyre a törvényhatósági bizottság t. tagjait meghívom.

Tárgy:

1. Indítvány a Béla-térnek II. Vilmos császár-térnek elnevezése iránt.

2. A tanács jelentése a háborúba levonult városi tisztviselők és alkalmazottak fizetésük utalványozása tárgyában.

3. Az aradi nemzeti színház személyzetének kérvénye a városi színház átengedése iránt.

4. A tanács jelentése városi földek bérbeadása iránt tartott árverésnek eredményéről.

5. A tanács jelentése Hajdu Lajos rendőr tizedes és Varga István rendőr nyugdíjazása és Dogyán Tivadarné nyugalmazott rendőr özvegyének járó nyugdíj illetmény megállapítása iránt.

6. Patkó Imre polgári iskolai tanító kérvénye családi pótlék utalványozása iránt.

Arad, 1914. szeptember 14.

Urbán Iván s. k.
főispán.

Használt ólom
megvételre kerestetik.

Veszek

Legmagasabb árban
aranyat,
ezüstöt, gyémánt- és bri-
liánt ékszertárgyakat

Deutsch Izidor

Ékszerész

Weitzer J.-utca, Minorita-palota
Telefon 438. szám. 2038

Kereskedők figyelmébe!

Gyári jegyzés szerint
fedezheti csokoládé és
cukorka, szükségletét.

Raktáron vannak:

Kugler-, Heller-, Fürth-
és Manner-árak. 4347

Gábor Miklós
ARAD, ANDRASSY-TÉR
18. SZ. Salacz-utcai rész.
TELEFON: 1059.

Kalmár József

villanszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242 Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe:
villanos világítási berendezéseket,
villanos csengő- és telefon be-
rendezéseket s minden e szak-
mába vágó munkát. Pontos és
gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanos csillárokat, villanos fő-
zödényeket, villanos vasalókat,
villanos hajszűtő vasakat, Wolfram
lámpákat és mindennemű villa-
nyos cikkeket.

A Cipő Tőzsde

Arad, Apollo mozi mellett

ismét megnyilt

és megkezdődött a
Gerő-féle cipők olcsó
eladása. 4957

Kérjük cégünket nem összetévesztetni.

2 szobás csinos udvari

lakás

a konyhában vízvezetékekkel,
szeptember 15-ére 4990

kiadó.

Flórián-u. 6B. sz., 3. ajtó.

Erdély

gyöngye

az I. löpataki

ásványviz, el-

ősmert legjobb

üdítő és gyógyító ital.

Foraktár:

Eles Arminnál,

Aradon,

Félliteres üveg 26 fillér.

Literes „ 36 „

Figyelmeztetés!

Miután az

„Aradi Ibolya Crème“-met

utóbbi időben utánozták, hogy a nagyérdemű
hölgyközönséget a félrevezetéstől megóvjam, az

„Ibolya Crème“

elnevezéshez a „DORE“ szót is csatoltam. —

Saját érdekemben, tessék csakis oly Ibolya

Crémet vásárolni, melyen az

„Ibolya Doré Crème“

felírás látható. Ara 1 tégelynek

1 korona. Kapható a készítőnél:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában Arad, Andrassy tér 22. sz.

továbbá Berger Gyula, Földes Kelemen, Hehs Vilmos, Kárpáti János, Ring
Lajos és Vojtek Kálmán urak gyógyszertárába, valamint Vojtek és Weisz,
Hansu Nestor és Török Andor és Társa urak drogeriájában. 10

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle beteg-
ségeket okozó csirákkal minők a tüdővész, a merevgörcs, a lép-
fene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintke-
zésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket
okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában
haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük.
Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy
az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye
tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhetünk ha kezünket,
arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre**
szappannal vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tani-
tókknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok,
kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé
teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések
ellen megóvjá. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

3 ELLENSÉG

VARJU

EGER

ÜSZÖK

kártevés ellen biztosan védekezhetik a földbirtokos, a külföldön 8 év óta bevált kitűnő védőszer

CORBIN

alkalmazásával Kiváló eredmények, bizonyítványok! Nem befolyásolja a mag csirázását! Egyszerű alkalmazás! Olcsó! Nagyszerűen bevált buza, kukorica, zab, rozs, répamag, árpa, kender, konyhavetemény stb. csávázásánál. Csak egyszer próbálja meg saját érdekében!

Igen érdekes leírást, használati utasítást és árajánlatot ingyen küld: Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyára Ujpest, valamint a főelárusító:

Singer Vilmos
Arad, Salacz-utca 3. sz.

Elsőrangú női szabóság
Erdélyi Andorné műtermében
Aradon, Rákóczi-utca 4. sz.

Értesítés.

Elvállalom a legújabb divat szerinti női ruhák elkészítését pontos időre s tekintettel a jelenlegi stagnáló kereskedelmi és gazdasági viszonyokra, a ruháknak elkészítését mérsékelt árak mellett eszközölöm.

Egyben tudatom az úri női közönséggel, hogy műtermemben az elsőrangú női ruha varrást és a szabászatot a legmesszebbmenő precizitással tanítom, melyet három hó alatt a tanuló tölem elsajátíthat, úgy, hogy már ezen idő elteltével a tanuló önállóan dolgozhatik a maga részére a legszebb kivitelű ruhákat.

Jelentkezni lehet naponta hétköznapokon délelőtt 10-12-ig és délután 3-5 óráig.

Kiváló tisztelettel Erdélyi Andorné.

Nagymennyiségű

maculatura

jutányosan eladó.

Tüzifa

bükk I., II., III. és dorong, cser hasáb és dorong kapható vagononkinti vételnél
Körösvölgyi Pál
karaktár **Andrássy**
tér 5. Telefon 651.

Uj mészáros és hentes üzlet!

A n. é. közönség tudomására adom, hogy Tökölly Imre-utca 5. számú házban higiénia tisztaságnak megfelelő

mészáros és hentes üzletet nyitottam,

ahol a nap bármely szakában a legjobb minőségű husok kaphatók pontos kiszolgálás mellett. 4361

Szives pártfogást kérs.

Gyurkovits József.

Kalmár József
villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe: villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzbedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajsütő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Első Aradi Orthodox

Szalámigyár

Herskovits Dezső és Társa
Arad, Boros Béni-tér 11. szám.

Telefon szám 820. Sürgöny-cím: Szalámigyár Arad.

Ajánljuk kitűnő minőségű szalámi, kolbász, hideg felvágott, füstölthús készítményeinket a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 3775

Tüzifa

jó, száraz, állandóan kapható a Bihari Erdőipar és Mészégető Részvénytársaságnál Birtinbe, a következő árak mellett:

Egy vagon II. oszt. bükkhaság	K 110.—
" " I. oszt. hasábfá 20 cm. darabokta felfűrészelve	135.—
" " I. és II. oszt. " " " "	115.—
" " III. oszt. " " " "	85.—
" " III. oszt. " " " "	85.—
" " II. oszt. bükk, gyergyán és tölgydorong	80.—
" " I. és II. oszt. dorongfa 20 cm. darabokra felfűrészelve	100.—

ab vagon Birtin. 4980

Ezennel szives tudomására adom a t. c. érdekelteknek, hogy

Váradi Béla és Társa

budapesti üvegműipari és tükörgyári vállalat képviselőjét Arad és környékére átvettem. Azon kellemes helyzetben vagyok, hogy fenti elismert cég kitűnő készítményeit a legjutányosabb árakban szállíthatom. Egyes csiszolt tükrök és üvegek is megrendelhetők. Megvakult tükrök újra foncsirozása elvállaltatik. — Kilincsvédők csiszolt üvegből olcsón kaphatók. E szakmába vágó mindennemű minták nálam megtekinthetők, kitűnő tisztelettel. 4991

Freimann József

Weltzer János-utca 9. szám.

Telefon 912.

